

Dubbel Divers.

Routeplanner voor het omgaan met seksuele diversiteit en cultuurverschillen in onderwijs en hulpverlening

7 Subculturen

Wat een gekkenhuis. Ik had Patrizia nooit ontmoet als we niet op het schoolplein hadden gevochten en mevrouw Gazzì me daarna niet naar haar kantoor had meegesleurd.

En nu zit ik hier op haar te wachten, tot over m'n oren verliefd, met vlinders in m'n buik en de zenuwen die door m'n keel gieren. Als ik aan haar gezicht denk, krijg ik het helemaal warm.

Teresa ziet voor zich hoe Patrizia haar met haar donkerbruine en twinkellende ogen aankijkt en vervolgens haar ogen tot vrolijke spleetjes knijpt. Teresa ademt zwaar als ze na alle commotie opstaat. De anderen mogen het niet weten, ook als ze zelf lesbisch of biseksueel zijn. Haar seksualiteit gaat niemand wat aan. Behalve natuurlijk Patrizia.

Ze kijkt naar de binnenplaats. Hier heeft ze Patrizia voor het eerst gekust, tijdens de technoparty drie weken geleden. Haar hart slaat nog steeds over als ze eraan denkt. Hoe ze ook probeert aan andere dingen te denken, ze eindigt altijd weer bij het verlangen naar haar heerlijke aanwezigheid. Teresa zucht. Ze had nooit gedacht dat de wereld zo bizar kon zijn. Het hele verhaal met Patrizia is zo verwarrend dat niemand zou kunnen zeggen hoe het precies zit. Teresa laat haar blik gaan over de menigte in het café. De lesbo's en homo's hier zijn toffe mensen. Mevrouw Gazzì had gelijk.

Vervolg onder Deel 2 en 3

Het kader

Ten eerste

Veel heteroseksuelen zijn gewend de belangrijkste karaktereigenschappen van lesbische of homoseksuele mensen tot hun seksualiteit te beperken, maar in werkelijkheid is homoseksualiteit meer dan alleen dat. De seksuele voorkeur heeft invloed op veel aspecten van het leven, zoals dagelijks gedrag en rolpatronen, interesses, vrienden en hobby's. Omdat lesbische vrouwen en homoseksuele mannen regelmatig op discriminatie of onbegrip stuiten, hebben zij wereldwijd hun eigen groepen opgericht en initiatieven gevormd. Er zijn landen waar het religieuze of politieke systeem homoseksuele mannen en vrouwen sterk discrimineert en waar zulke groepen officieel verboden zijn. Dan zijn ze ondergronds. In alle landen van de Europese Unie zijn er groepen en initiatieven van verschillende insteek en omvang. In Nederland zijn er bijvoorbeeld lokale COC verenigingen en afdelingen van de Kringen door het hele land te vinden.

Basisinformatie

Vaak zijn er gescheiden groepen voor lesbische vrouwen en homoseksuele mannen, maar in toenemende mate en vooral voor jongeren zijn ze gemengd. Een aantal gespreksgroepen richt zich vooral op het coming out proces. Hier kunnen homo's en lesbo's steun vinden en leeftijdsgenoten ontmoeten. Ze kunnen over hun individuele ervaringen met hun coming out en over hun ideeën en hun angsten praten. Andere groepen werken meer politiek of sociaal terrein. Zij strijden bijvoorbeeld voor de rechten van lesbische vrouwen en homoseksuele mannen, bijvoorbeeld het recht om te trouwen of het recht op geregistreerd partnerschap, of voor anti discriminatie wetten. Andere groepen concentreren zich op het onderwijs. Leden van deze groepen gaan naar scholen en praten met jongeren over het coming out-proces en hoe het voelt om lesbisch of homoseksueel te zijn. Daarnaast bestaan er ook speciale lesbische/homoseksuele sportverenigingen, boekenclubs en wandelgroepen. Ook zijn er tijdschriften voor lesbische vrouwen en homoseksuele mannen opgericht. Deze groepen hebben soms een normatief en exclusief karakter en soms worden er regels en gedragscodes opgesteld. Maar meestal staan zij open voor alle lesbische vrouwen en homoseksuele mannen en bieden zij de mogelijkheid voor de eerste stap in de lesbische/homoseksuele subcultuur.

Naast deze groepen zijn er veel commerciële mogelijkheden, zoals bars en restaurants die zich vooral op een homopubliek richten. Lesbische vrouwen en homoseksuele mannen kunnen in deze zaken hun vrienden of vriendinnen ontmoeten. Veel homo's en lesbo's houden van de sfeer in dergelijke bars, waar ze als lesbische vrouw en homoseksuele man tot de meerderheid behoren en zich daarom niet hoeven te verantwoorden als ze hun partner zoenen.

Al deze groepen, bars, verenigingen en andere initiatieven samen worden de lesbische en homoseksuele subcultuur, de homoscene of de community genoemd. Sommige ouders, docenten en ook jonge homo's en lesbo's zelf houden niet van de subcultuur en dat het niet serieus is en alleen maar over seks gaat. Ze kunnen ook denken dat de subcultuur op een getto lijkt, waar het contact met 'de normale wereld' verloren gaat. Desondanks vinden veel lesbische vrouwen en homoseksuele mannen, als ze er een keer zijn geweest, de scene aantrekkelijk. Ze zien dat de bars normale plekken zijn – alleen met een lesbische/homoseksuele cliëntèle. Voor vele lesbische vrouwen en homoseksuele mannen is het een goede en laagdrempelige manier om anderen te leren kennen. Het zijn ook plaatsen waar zij nieuwe rolpatronen kunnen leren en waar zij een diversiteit aan lesbische vrouwen en homoseksuele mannen kunnen zien, zoals drag queens, leernichten, butches of femmes. De internationale reisgids voor lesbische vrouwen en homoseksuele mannen, Spartacus, vermeldt bars, restaurants, sauna's en andere uitgaansgelegenheden over de hele wereld. Deze hebben veel overeenkomsten en vertegenwoordigen een vrij internationale gemeenschap, maar in veel van deze locaties komen – typisch genoeg – vooral blanke mannen uit de middenklasse. In de meeste landen vinden we ook andere uitgaansgelegenheden, met een meer heterogene cliëntèle, maar deze zijn minder zichtbaar en daarom soms moeilijker te vinden.

Hoewel de situatie in het algemeen verbetert, zijn de meeste organisaties, groepen en bars in de grotere steden. Buiten de grotere steden zijn ze veel geringer in aantal, als er al iets te vinden is. Daarom vestigen veel jonge lesbische vrouwen en homoseksuele mannen zich nog steeds in de grote steden. Zij verwachten dat de anonimiteit van de grote stad ze tegen vooroordelen en discriminatie beschermt. Bovendien zijn er meer ontmoetingsmogelijkheden

Wat betekent dit voor mij?

Idealiter zou u zich eens moeten begeven in de lesbische of homoseksuele gemeenschap in uw stad om een beeld te krijgen van hoe het er daar aan toe gaat. Dit is de enige manier om jonge lesbische vrouwen en homoseksuele mannen een uitgaansplek of organisatie aan te raden, en alleen als het u gepast lijkt. Sommige homobars zijn voor iedereen toegankelijk, man of vrouw, homoseksueel of heteroseksueel. Je kunt naar deze bars gaan om de plek te bekijken, nieuwe vrienden te ontmoeten of een plaats te vinden waar diversiteit geen slogan is, maar een dagelijks feit. Als u niet zeker weet of in een bepaalde bar een gemengd publiek komt, informeer er dan van tevoren naar. In de grote steden zijn zelfs homo-organisaties voor etnische minderheden waar lesbische vrouwen, homoseksuele mannen en biseksuelen met dezelfde culturele achtergrond elkaar kunnen ontmoeten, wat op andere plaatsen erg moeilijk is (zie ook de lijst met adressen achterin).

Onderwijs

Sta even stil bij

- Hoe denkt u persoonlijk over de lesbische en homoseksuele subcultuur?
- Heeft u een idee hoe het daar is?
- Wat is volgens u de reden voor het bestaan van deze community?
- Wat voor voordelen zou dit kunnen hebben?

Veel mensen denken dat ze op de hoogte van de subcultuur zijn omdat ze er enkele stereotypen over kennen. Probeer inzicht in de subcultuur van uw stad te krijgen, bezoek eens een homo-organisatie en vraag naar hun activiteiten.

Voor veel lesbische vrouwen, homoseksuele mannen en biseksuelen functioneert de scene als een sociaal netwerk waar ze anderen kunnen ontmoeten, meer over ze te weten kunnen komen, en als belangrijke vrije tijdsbesteding. De subcultuur is belangrijk omdat daar geen druk is van hetero-normativiteit en traditionele genderrollen er een minder grote rol spelen. Voor vele lesbische vrouwen, homoseksuele mannen en biseksuelen is het een spannende ervaring voor de eerste keer naar een lesbisch en/of homoseksueel feestje te gaan. Probeer u zich voor te stellen hoe u zich als tiener zou hebben gevoeld wanneer er maar een paar plaatsen bij u in de buurt waren waar u niet bang hoeft te zijn om te worden bekritiseerd om uw liefde of seksuele voorkeur.

Onderwijs

Tips en methodieken

Feiten en vooroordelenpatroon

Doel: Feiten en vooroordelen onderzoeken rondom de subcultuur.

Methode: Vraag de leerlingen waaraan ze denken als ze het begrip ‘homo en lesbo subcultuur’ horen. Schrijf de commentaren op het bord in een ‘woordenweb’ en verbind de woorden met associatielijnen. Schrijf de negatieve opmerkingen in een andere kleur dan de positieve opmerkingen (bijvoorbeeld negatief = rood en positief = groen). Vraag waarom er meer rode commentaren dan groene zijn (of andersom) en onderzoek welke van rode commentaren feiten en welke stereotypen zijn. Vraag verder welke persoonlijke meningen en gevoelens de leerlingen hebben. Controleer welke feiten over de subcultuur bekend zijn en hoe de leerlingen dat weten. Geef vervolgens uitleg over de plaatselijke subcultuur. Sluit het lesuur af met de vraag of de meningen van de leerlingen zijn veranderd.

Let op: U moet zich zo goed voorbereiden dat u adequate informatie over de plaatselijke subcultuur kunt geven. U kunt overwegen sprekers van een plaatselijke organisatie van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen of biseksuelen uit te nodigen om de leerlingen ‘inside’ informatie over plaatselijke activiteiten te geven. Dat kan in Nederland o. a. via een aantal lokale COC verenigingen. Bereid u voor op vragen van leerlingen over separatisme in de subcultuur of over verschillende uitingsvormen van homoseksualiteit. Door de meer algemene insteek van integratie kunt u multiculturele groepen geïnteresseerd krijgen. De meeste (seksuele, etnische of culturele) minderheden vinden het belangrijk dat ze ontmoetingsplaatsen hebben waar ze zich veilig voelen.

Gay Pride

Doel: Duidelijk maken waarom zichtbaarheid voor lesbische vrouwen en homoseksuele mannen belangrijk is.

Methode: Toon een foto van een Gay Pride en vraag de leerlingen of ze weten wat het is. Vraag om commentaar. U kunt negatieve opmerkingen van de leerlingen krijgen (voor sommigen is openbare expressie van homoseksuelen niet acceptabel). Spreek over de effecten van discriminatie op de identiteit en de zelfwaardering van een persoon (zie ook het hoofdstuk over ‘Geschiedenis en cultuur’). Vergelijk de trots van etnische groepen met de trots van homoseksuele groepen.

Let op: Sommigen zijn geschokt door de (soms extreme) uitingsvormen die bij Gay Pride evenementen getoond worden en die vaak door de media worden uitvergroot (half ontklede mannen of vrouwen op een boot bijvoorbeeld) Houd tijdens de discussie rekening met het vertekende beeld dat de media vaak geven en wijs op de grote verscheidenheid aan homoseksueel gedrag. Een goed voorbeeld is de discrepantie tussen de waardering van lichaamsexpressie tijdens Canal Parade in Amsterdam (verwerpelijk) en Braziliaans carnaval in Rotterdam (fantastisch).

We leven in een heterowereld

Doel: De effecten van hetero-normativiteit onderzoeken en de plaats definiëren die de lesbische, homo- en biseksuele subcultuur daarin heeft.

Methode: Leg uit hoe iedereen wordt opgevoed heteroseksueel te zijn. Vertel de leerlingen dat dit een bijzondere situatie voor lesbische, homoseksuele jongeren creëert en dat het doel van deze oefening is om te onderzoeken hoe dat op ze inwerkt. Geef de leerlingen een ogenblik de tijd om over de volgende vraag na te denken: 'Als de wereld niet hetero zou zijn, maar juist lesbisch/homoseksueel, zouden jullie dan naar een 'heteroseksueel' restaurant gaan?' Als extra vraag is mogelijk: 'Wat zou de 'normale', dus de lesbische/homoseksuele bevolking daarvan denken?' De leerlingen moeten nu onderling nadenken en discussiëren over hun gedachten en vragen. Trek conclusies voor de huidige situatie: hoe zouden heteroseksuelen dus over lesbische, homo- en biseksuele instellingen en organisaties moeten of kunnen denken?

Let op: Deze oefening is alleen mogelijk binnen een relatie veilige groep of klas. U kunt deze oefening gebruiken in minder veilige groepen door de leerlingen te vragen hun gevoelens op te schrijven, te schilderen, of een opstel te schrijven. Deze geïndividualiseerde oefening vereist van de leerlingen wel taalkennis en artistieke vaardigheden.

Onderwijs

Veel gestelde vragen

Lees ook de vragen uit het deel hulpverlening!

Waarom creëren lesbische vrouwen en homoseksuele mannen hun eigen plekken? Zijn dat geen getto's?

Van jongs af aan krijgen lesbo's, homo's en biseksuelen een hetero-opvoeding en leren ze dat homoseksuele gevoelens en relaties afwijkend zijn. Om hun identiteit en hun eigenwaarde te ontwikkelen hebben deze jonge mensen 'vrije ruimtes' nodig waarin ze niet aan onaangename blikken of beledigingen worden blootgesteld. In de afgelopen dertig jaar is het aantal vrije ruimtes toegenomen. Tegenwoordig kan een lesbische vrouw of homoseksuele man zich in de meeste grote steden uitsluitend in de lesbische/homoseksuele scene bewegen zonder deze te hoeven verlaten. Er zijn winkels, bars, discotheken, voetbalclubs en zelfs bedrijven die zich uitsluitend op een lesbische of homoseksuele klantenkring richten. Voor iemand die niet met deze subcultuur vertrouwd is, kan dit de indruk van een getto geven. Natuurlijk is de gay scene geen getto, maar het wordt zo gezien omdat we in een maatschappij leven waar heteroseksualiteit de norm is, het "normale" (zie ook 'We leven in een heterowereld').

Hoe kan ik meer over de plaatselijke lesbische en homoseksuele subcultuur te weten komen?

De eenvoudigste manier is het zoeken naar informatie via Internet. Een andere, en meer persoonlijke, manier is het bezoeken van de plaatselijke lesbische en homoseksuele organisaties en naar meer informatie over de activiteiten te vragen. Het is belangrijk meer begrip te ontwikkelen voor wat homoseksueel zijn betekent. Veel buitenstaanders denken dat het in de homosubcultuur alleen om seks gaat. Als jongeren begrijpen welke rol een COC, gespreksgroep of homobar voor homoseksuele mede-leerlingen speelt in hun ontwikkeling, dan krijgen ze ook meer begrip voor de moeilijkheden waarop homoseksuelen in een heteroseksuele maatschappij kunnen stuiten.

Mag ik als heteroseksueel plaatsen bezoeken die bij de homoscene horen?

Meestal wel. De meeste homo-organisaties staan open voor belangstellenden en zijn blij dat u geïnteresseerd bent. Ook de meeste homobars kunt u probleemloos bezoeken. Er zijn een paar plaatsen in de lesboscene die alleen voor vrouwen toegankelijk zijn. Zo zijn er ook een aantal homoclubs die "men only" zijn, maar de meeste plekken zijn voor iedereen. Wanneer u er niet zeker van bent, vraag het gewoon. In het lokale homotijdschrift of de Spartacus staat het er meestal bij.

Er is inderdaad een gay-ontmoetingsplek in Bologna en ze had er nog nooit van gehoord. Idioot eigenlijk.

Hier begon haar verhouding met Patrizia. De eerste keer dat ze hier naartoe was gegaan, met zweethanden van de zenuwen, was ze als door de bliksem getroffen toen ze Patrizia bij het raam zag zitten. Uitgerekend Patrizia. Ze is lesbisch, dacht Teresa, zowel gefascineerd als geschrokken. Daar had ze nooit zo bij stilgestaan. Patrizia was als een zonnestraal die haar verlichtte vanaf de overkant van de ruimte. Teresa bleef naar haar kijken.

Ze vroeg simpelweg: 'Dus nou weet jij het ook,' toen Teresa, als door magische krachten naar haar toe werd gezogen, eindelijk naar haar tafeltje was gelopen en Patrizia haar vragend had aangekeken.

'Ik had nooit gedacht dat jij...' Teresa maakte haar zin niet af.

'Lesbo's zijn niet allemaal hetzelfde,' was het laconieke antwoord van Patrizia.

'Blijkbaar heb jij allemaal clichébeelden in je hoofd.'

'Maar Franca...'

'Dat is m'n beste vriendin. En ze is hetero. Hoezo?'

'Niks,' stamelt Teresa.

'Heb je zin om vrijdag met me naar de technoparty te gaan? Met z'n tweetjes?' Patrizia kijkt haar lang aan, met een fonkeling in haar ogen die Teresa later pas zal begrijpen.

Ja, zo is het allemaal begonnen.

Maar dat was aan het einde van een lang proces. Teresa gedachten gaan terug naar hoe het allemaal gelopen is.

Op de speelplaats staan de meisjes van de hoogste klas zoals altijd samen te giechelen. De enige die Teresa graag mag, is Patrizia maar ze zou nog liever haar tong afbijten dan dat toe te geven. Integendeel, ze kleurt meestal rood als ze Patrizia ontmoet. 'Zo, heb je je weer in die superstrakke jeans gewrongen en je gezicht weer met de verfdoois bewerkt?'

'Hou je kop, Teresa, rot op. We moeten je hier niet!'

'Dat kan me niet schelen, dat weet je toch Patrizia.'

'Ach kom,' zegt Franca 'het beste is die stomme trut gewoon te negeren. Waarom rot ze niet op?.'

'Moet je horen wie het zegt,' vloekt Teresa. 'Jij ziet eruit als een hoer.'

'Donder op, Teresa, voordat ik echt boos word!' Patrizia's stem klinkt gevaarlijk zacht.

'Ga iemand anders lopen sarren, oké?'

'Ik wou alleen zeggen hoe lachwekkend jullie eruitzien en hoe stom jullie praatjes klinken.' Teresa verhoogt haar stem. 'Ach, kijk daar eens, vind je die jongen geen lekker ding? Gisteren lachte hij naar me.' Ze spreekt weer normaal. 'Dat moet je pijn doen, of niet?'

'Je bent alleen jaloers omdat de jongens niet naar je kijken,' waagt Franca te zeggen.

'Nee Franca, ik ga gewoon mijn hersencellen niet vergooien voor een jongen. Zoals jij en de andere meisjes.'

'En waarom sta je hier dan nog? Ga toch weg als ons niveau niet goed genoeg voor jou is.' Patrizia duwt Teresa terug. Dat is teveel.

'Stop onmiddellijk met vechten. Zijn jullie helemaal gek geworden. Patrizia, Teresa, uit elkaar, onmiddellijk.' Mevrouw Gazzi houdt ze met beide handen uit elkaar.

'Zij begon, zoals altijd,' snuift Patrizia.

Vervolg onder Deel 3

'Ja hoor,' hoont Teresa. 'Zoals altijd.'

'Patrizia heeft gelijk. Teresa moet ons met rust laten,' eist Franca en kijkt haar lerares wiskunde aan.

'Teresa, jij komt na de les bij me.'

'Ik zou je graag iets willen laten zien. In mijn kantoor. Oké?'

Teresa heeft haar lerares wiskunde altijd graag gemogen. Op een of andere manier begreep zij wat niemand anders opmerkte.

'Eigenlijk mag je Patrizia graag, toch?'

'Hoe komt u daarbij?' Teresa voelt zich betrappt.

'Je herinnert me aan mezelf toen ik jouw leeftijd had.' Mevrouw Gazzi geeft haar een knipoog.

'Oh ja?' Teresa gaat op een veilige afstand staan.

'Zo, we zijn er. Kom binnen. Ga zitten.'

'Wilde u me wat laten zien?'

'Ja. Een folder van de Gaygames, momentje.' De lerares rommelt in een bureaula. 'Jij bent toch zo sportief aangelegd. Toen dacht ik, misschien wil je volgend jaar wel meespeelen. Ze zijn zeker nog op zoek naar goede volleybalspeelsters.'

'Eh, wacht even' Teresa onderzoekt de lerares. 'Bent u lesbisch?'

'Ja, verbaast je dat? Waarom ga je niet naar het COC waar je andere lesbo's kunt ontmoeten? Je bent altijd zo alleen.'

'Ik heb geen zin om als seksobject gezien te worden.'

'Wie heeft gezegd dat lesbiennes zo zijn?'

'Dat zegt iedereen.'

'Anders geloof je toch ook niet wat anderen zeggen. In ieder geval is het niet waar. Homo's en lesbo's hebben allerlei hobby's. Sportgroepen, spelavonden, politieke clubs. Alles wat je wilt, kun je onderling delen.'

'Volleybal zou al mooi zijn om mee te beginnen.' Teresa speelt met de folder.

'Oké. Dan zoek ik het adres van het COC op. Heb je toegang tot Internet?'

'Natuurlijk.'

'Hier zijn een paar websites die misschien interessant voor je zijn. Van daaruit kun je verder zoeken. Mijn collega heeft me laatst over een chat verteld voor jonge lesbo's en homo's die goed schijnt te zijn. Ik schrijf het adres voor je op. En kijk dan maar eens goed rond in de homowereld. Je zult zien, niemand doet alleen aan seks.'

'En u? Zit u in de scene?'

'In de scene is misschien het verkeerde woord. Ik heb veel lesbo en homo vrienden. Als ik uitga, kijk ik goed uit of er geen leerlingen van mij zijn. Als dat wel zo is, ga ik niet.'

'Waarom niet'

'Kijk, het is mijn beroep om jullie les te geven. En mijn privé-leven is iets anders. Een andere wereld, begrijp je? Ik meng ze niet. Dat zou niet goed zijn. Tenslotte zijn jullie van mij afhankelijk. Daarmee heb ik een grote verantwoordelijkheid die ik serieus neem.'

'Ik begrijp het. Heel erg bedankt!'

'Graag gedaan. En veel plezier bij het sporten.'

Einde

Hulpverlening

Sta even stil bij

Vraag u zelf af wat u over de lesbische/homoseksuele subcultuur weet, waar u deze informatie vindt en of u ooit zelf in deze subcultuur geweest bent.

Als u hulp verleent aan lesbische vrouwen en homoseksuele mannen moet u er rekening mee houden dat de subcultuur onderdeel van de identiteit van de cliënt kan zijn en dat het een onderdeel van hun dagelijks leven is. Maar er zijn ook lesbische vrouwen en homoseksuele mannen die zich juist niet in de homoscene thuis voelen. Het kan zijn dat ze een bepaalde druk voelen om zich te kleden en gedragen zoals anderen en (nog) niet genoeg zelfvertrouwen hebben om hun eigen weg te gaan. De homogeniteit lost niet alle problemen van mensen op. Het kan zowel een positieve als negatieve invloed op mensen hebben. Ook mensen die deze subcultuur niet geregeld opzoeken, zijn onderdeel ervan en ze worden beïnvloed door de normen en waarden die er heersen. Ze beïnvloeden de subcultuur zelf door er niet heen te gaan en zo geen invloed te hebben op het imago van de scene.

Als u zelf niet lesbisch of homoseksueel bent, is het goed om eens te gaan kijken in lokale COC vereniging of andere organisatie of een drankje te drinken in een van de bars. Zo kunt u beter meedenken met uw cliënt, omdat u beter begrijpt hoe het er uit ziet en wat er gebeurt in de subcultuur. Als u buiten de grote steden werkt, zorg dan dat u een paar (internet)adressen paraat heeft die u aan uw cliënten kunt geven. U kunt ook contact opnemen met een coming out groep contact opnemen zodat u uw cliënten naar hen kunt doorverwijzen, en andersom dat de coming out groep u kan aanraden als hulpverlener.

Hulpverlening

Tips en methodieken

Denk eerst over de volgende vragen na:

- Wat kunt u aanraden als uw cliënt zich geïsoleerd voelt?
- Wat kunt u aanraden als uw cliënt in de homosubcultuur geïnteresseerd is, maar er angst voor heeft?
- In welke andere levensgebieden bestaat een subcultuur?
- Passen de activiteiten en het aanbod, die in de subcultuur in uw stad worden aangeboden, bij de culturele en individuele achtergrond van uw cliënt?
- Bij welke specifieke groep hoort uw cliënt nog meer, naast de homoseksuele groep (bijvoorbeeld religieuze, etnische of seksespecifieke groepen)?
- Zijn er in uw omgeving groepen die bij de specifieke achtergrond van uw cliënt passen (bijvoorbeeld een groep voor homoseksuele Turkse mannen)?

Een sociaal netwerk voor lesbische vrouwen en homoseksuele mannen

Doel: De cliënt helpen over zijn/haar positie in het homoseksuele/lesbische sociale netwerk na te denken.

Methode: Probeer te weten te komen welke beelden uw cliënt van de scene heeft, bijvoorbeeld van lesbische/homoseksuele ontmoetingsplaatsen, restaurants en clubs. Ziet uw cliënt zichzelf als onderdeel van de subcultuur? Waarom of waarom niet? Heeft hij/zij er een negatieve voorstelling van? Ontmoet uw cliënt buiten de scene andere lesbische vrouwen en homoseksuele mannen?

Let op: Vergeet niet dat lesbische vrouwen en homoseksuele mannen uit etnische minderheden niet vaak in de gangbare subcultuur komen. Dat kan komen doordat ze daar opnieuw een minderheid zijn. Maar het kan ook aan vooroordelen liggen waar ze in de “ witte” scene tegenaan lopen.

Hulpverlening

Veel gestelde vragen

Lees ook de vragen bij het onderwijsdeel!

Waar vind ik informatie over de lesbische/homoseksuele scene bij mij in de buurt?

Op het internet (www.switchboard.nl) vindt u aanwijzingen en links, zoek naar homoseksuele adviescentra of homo-organisaties zoals de Schorerstichting. Als u van plan bent cliënten naar een specifieke lesbische of homoseksuele organisatie te verwijzen, is het belangrijk dat u die ook kent. Meer gegevens krijgt u door persoonlijk contact met de hulpverleners/medewerkers van die instellingen.

Hoe kan ik met cliënten omgaan die zelf erg negatief denken over de lesbische/homoseksuele subcultuur?

De subcultuur is meer dan alleen clichés. Sommige homo's en lesbo's hebben zelf veel vooroordelen. Dat kan te maken hebben met eerdere negatieve ervaringen of angst voor het onbekende. Wat zijn de specifieke interesses van uw cliënten? Het kan zijn dat ze een negatieve mening hebben omdat ze tot nu toe niet ondersteund zijn om op zoek te gaan. Stimuleer uw cliënt om verder te kijken dan de geijkte vooroordelen en nieuwe aspecten van de subcultuur gemeenschap te ontdekken.

Wanneer is het beter iemand aan te bevelen buiten de subcultuur te blijven?

Dat is niet eenvoudig te zeggen, het is persoonsafhankelijk en afhankelijk van de mate van zelfacceptatie van uw cliënt. In het algemeen biedt de scene veel mensen houvast en de scene zelf is er tot op zekere hoogte om anderen te ondersteunen. Er kunnen echter ook situaties zijn waar het voor de cliënt beter is zich op andere dingen te concentreren. Om teleurstellingen te vermijden moet de cliënt worden geïnformeerd over wat hij/zij waar kan vinden. Soms is het wijs te adviseren eerst via Internet (informatieve sites, chat sites) contact met de subcultuur te zoeken. Dat kan voor uw cliënt veiliger en anoniemer zijn. Zorg dat u wat website adressen paraat hebt.

Hoe kan ik met een cliënt omgaan die bang is voor de lesbische/homoseksuele subcultuur?

Het belangrijkste is om uw cliënt in ieder geval niet te dwingen om toch te gaan. Bespreek de behoeften van de cliënt gedetailleerd en werk op verschillende manieren om de persoon tevreden te stellen. Een bezoek aan de subcultuur is slechts één manier om problemen op te lossen en het is geen 'wondermiddel'. Het kan een tijd duren tot een persoon de juiste club, het juiste restaurant of de juiste groep vindt die bij hem of haar past. Een eerste bezoek in de lesbische/homoseksuele gemeenschap kan de eerste stap voor een zelfbepalende omgang met het eigen leven zijn.

“M’n vrienden vragen me soms waarom we in een ‘getto’ leven, je weet wel, bars, clubs, sportclubjes, uitgaanscentra en zo, speciaal voor lesbo’s en homo’s. Ze hebben de indruk dat we een soort muur om ons heen bouwen en anderen buitensluiten. Maar zo zie ik het zelf niet. De ‘subcultuur’ of ‘scene’ is een plek waar ik m’n gevoelens kan uiten zonder steeds bang te moeten zijn voor vervelende opmerkingen.”

empowerment
lifestyle services

Colofon

Dubbel Divers.
Routeplanner voor het omgaan met seksuele diversiteit en cultuurverschillen in onderwijs en hulpverlening

Uitgegeven door

Ministerie voor Gezondheid,
Sociale Zaken, Vrouwen en Familie,
van de deelstaat Noordrijn-
Westfalen, D-40219 Düsseldorf

Internetversie

www.diversity-in-europe.org

Auteurs

Pascal Belling, Flora Bolter,
Peter Dankmeijer, Martin Enders,
Margherita Graglia, Karen Kraan,
Stefan Timmermanns,
Wolfgang Wilhelm

Verhalen

Adriana Stern

Evaluatie

Floor Bakker, Ine Vanwesenbeeck
(Rutgers Nisso Groep)

Alle rechten van deze publicatie zijn voorbehouden. Overnemen of hergebruiken, geheel of gedeeltelijk, alleen toegestaan met bronvermelding.

Tot stand gekomen met behulp van het actieprogramma van de Europese Gemeenschap ter bestrijding van discriminatie.

Düsseldorf, Augustus 2004

